

Een landgoed respecteren kun je leren

Het landelijke project Van Luchtkasteel tot Dassenburcht leidt kinderen rond op landgoederen in de buurt om die beter te behouden. Vandaag ontdekken groep drie en vier van de Dorpsschool in Vorden waar Veronica de vleermuis slaapt bij kasteel Hackfort.

TEKST: DESIREE HOVING FOTO'S: RICK MELLINCK

Veronica de vleermuis zoekt voor de winter een plekje waar het dezelfde temperatuur blijft. Zien jullie waar ze het fijn zou vinden?', vraagt Astrid Medema, schoolgids namens IVN. Acht leerlingen zitten naast elkaar op een bankje en denken na over het antwoord. Niet helemaal toevallig zijn ze precies naast de watermolen van kasteel

Hackfort neergestreken. Tegen de muur van dit bijna vierkante Rijksmonument staat een ronde molensteen, die vroeger voor het malen van graan werd gebruikt. Bovenin de muur kun je, ook vanaf de plek waar de leerlingen zitten, enkele smalle verticale openingen ontwaren. 'Vleermuizen kunnen door hele kleine spleetjes kruipen als ze hun vleugels

intrekken', zegt Astrid, als het antwoord van de leerlingen nog even op zich laat wachten.

'Zie je daar iets kruipen?'

Elk jaar bezoeken twee lagere scholen uit het Gelderse dorp Vorden het landgoed van kasteel Hackfort. Enkele ouders en IVN vrijwilligers gaan mee. 'Straks gaan ze kijken in de

molen. Die is lekker donker en lekker eng', voorspelt Ettie Segers, natuurgids bij IVN, aan het begin van de dag al. Ze vertelt dat elke klas van allebei de scholen ieder jaar op het landgoed komt en dan steeds een ander thema behandelt. Voor de groepen drie en vier van de Dorpsschool is dat vandaag Veronica de vleermuis.

Astrid neemt de kinderen inderdaad mee de molen in. Zou Veronica hier wonen? De deur gaat dicht, het wordt pikke-donker en iedereen probeert zo stil mogelijk te zijn. 'Zie je daar iets kruipen?' vraagt Astrid, terwijl ze naar de deur wijst. Alle blikken volgen geconcentreerd de richting van haar vinger. Helaas, het is geen veermuis, maar een nachtvlinder. 'Horen jullie iets?' vraagt ze hoopvol. 'De vogels', zegt Gijs, die zich afvraagt of Veronica in dit gebouw zou willen overwintert nu er zoveel kinderen in staat. 'Vleermuizen houden toch niet van mensen? Ik zou hier in ieder geval niet alleen durven slapen', zegt hij. Na nog meer vragen en verwondering van de kinderen verklaart Astrid dat de vleermuis toch in de molen woont, maar dat ze zich vandaag alleen niet laat zien.

Landgoed behouden

Hackfort is een van de 35 landgoederen die meedoen aan het landelijke project Van Luchtkasteel tot Das-

We willen kinderen leren om met respect met de natuur om te gaan, zodat het landgoed ook in de toekomst behouden blijft.

senburcht, dat vijftien jaar bestaat. 'Het is opgericht door de overkoepelende organisatie van landgoedeigenaren, omdat er zoveel werd vernield op landgoederen in Nederland', legt Astrid uit. Basisscholieren verspreid nu les in zowel de natuur als de cultuurhistorie van alles wat er achter de hekken van het voor hen dichtstbijzijnde landgoed gebeurt. Segers: 'We willen kinderen leren om met respect met de natuur om te gaan, zodat het landgoed ook in de toekomst behouden blijft.' In dit geval was het landgoed eeuwenlang in bezit van de adellijke families Van Hackfort en Van Westerholt, maar toen de laatste generatie kinderloos bleef, kwam

het in 1981 in handen van Natuurmonumenten. Sindsdien beschermt de vereniging onder meer het kasteel, de boerderijen eromheen, de watermolen en de moestuin. 'Het hele bloempje kun je zo opeten', zegt een moeder tegen een meisje met een lange blonde staart, terwijl ze haar een kleine stervormige bloem met blauwe blaadjes geeft. De kinderen huppelen door de moestuin heen, maar blijven ineens uit nieuwsgierigheid stil staan nu blijkt dat ze iets mogen proeven. 'Waar smaakt het naar?' De meeste leerlingen durven het blauwe plantje wel in hun mond te stoppen. Het smaakt licht zout en sappig, maar niemand kan de smaak thuis brengen. Het blijkt komkom-

merkruid, waarvan zowel de bladeren als de bloemen door het restaurant De Keuken van Hackfort wordt gebruikt. In de kasteelmoestuin staan naast bloemen ook kruiden, fruit en vergeten groenten.

Een beetje pittiger

Het liefst zouden de leerlingen alles in de moestuin proeven. 'Kun je deze ook eten?' vraagt een meisje in een knalroze shirt. Ze wijst een trompetvormige oranje bloem aan. Dat kan. 'Deze smaakt een beetje pittiger', roept ze vervolgens met een luide stem tegen haar klasgenoten, die allemaal een hapje nemen. Alleen Gijs aarzelt. 'Als volwassenen zeggen dat ik het in m'n mond mag stoppen, dan doe ik het. Maar als een kind het zegt, dan doe ik het niet', zegt hij tegen een IVN vrijwilligster. Ze

antwoordt: 'Dat is heel verstandig van je, want je kunt niet elk bloemetje in deze moestuin eten.' Ze moedigt hem aan om toch een hapje te nemen van de oost-indische kers die naar mierikswortel smaakt.

Nadat ze de bloemen in de moestuin hebben bekeken, gaan de leerlingen het bospad op om onder meer de stinzenplanten te bekijken die hier altijd hebben gestaan. Stinzenplanten zijn eigenlijk historische, verwilderde sierplanten die van oorsprong thuis horen bij kastelen. Uit verhalen is bekend dat rondom Hackfort vooral blauwe bosanemonen en witte lelietjes-van-dalen stonden, maar dat die zijn verdwenen doordat bramen de overhand kregen in het park. Daarom plantte Natuurmonumenten sinds 2010,

Het liefst
zouden de
leerlingen alles
in de moestuin
proeven.

samen met vrijwilligers, zo'n half miljoen bollen van stinzenplanten rondom het kasteel; van blauwe Spaanse hyacinten tot kievitsbloemen en van krokussen tot winterakoniet. 'We hebben de soorten aangevuld en de wandelpaden aantrekkelijker gemaakt', zegt de tuinbaas van Natuurmonumenten die hier vandaag toeval-
lig ook aan het werk is. Hij houdt zich bezig met nog vijf andere historische tuinen van landgoederen in de buurt.

Insectenhotel

Om eerlijk te zijn, interesseren de verschillende stinzenplanten de leerlingen niet het meest. Liever zoeken ze naar sporen die allerlei dieren in het bos achterlieten. Of naar beestjes die – net als Veronica de vleermuis – kunnen vliegen. Dat treft, want op het opdrachtenblad dat ze van school meekregen, staat een pagina met vliegende beestjes die te vinden zijn in Hackfort. Samen zoeken ze naar de verschillende insecten die Veronica's nachts zou kunnen vangen als ze honger heeft, waaronder vlinders, hommels en lieveheersbeestjes. Als de zesjarigen voor een insectenhotel staan, krijgt Bart een ingeving: 'Als in al deze gaatjes insecten komen en als ze dan gaan vliegen, dan heb je ineens een vliegend hotel!'. Vooral de ouders van de groep lachen erom, of beter gezegd natuurouders. 'We hebben een aantal ouders van school opgeleid, omdat we een tekst hebben aan gidsen', licht Segers toe. De natuurouders

weten precies hoe ze kinderen op landgoed Hackfort het beste wegwijs kunnen maken in diens natuur- en cultuurhistorie. En heeft het effect? 'De natuur wordt veel minder vernield sinds het project Van Luchtkasteel tot Dasenburcht is opgericht, zegt Segers die zelf al tien jaar vrijwilligster is. 'Dat komt ook omdat het landgoed beter in de gaten wordt gehouden door vrijwilligers van Natuurmonumenten. Zo zijn er alleen al 35 vrijwilligers die de moestuin beheren, de paden bewandelbaar maken en

toezicht houden. Met minder vrijwilligers zou er vaker iets worden vernield. Dat zie je nog bij particuliere landgoederen gebeuren, ook al helpen ook daar steeds vaker vrijwilligers'. Aan het eind van de dag roept natuurmoeder Sara de hele klas nog even bij elkaar. 'Wat hebben we geleerd over de vleermuis?' vraagt ze aan de groep. Jip wil eerst graag een liedje zingen voor Veronica de vleermuis. 'Vera vleermuis is lief', zingt ze in haar eentje een paar keer achter elkaar. 'Ik heb de vleermuis niet gezien, maar wel de poepjes, dus hij woont

hier wel', zegt Liam. 'We hebben Liam gegeten en dat was echt niet lekker', grapt een meisje naast hem. Ze krijgt bijval van de kinderen om haar heen: 'Blegh', 'Vies' en 'Bah' zeggen ze, terwijl ze de IVN vrijwilligers met vraagtekens in de ogen laten toekijken. Dan zegt Sarah: 'De leerlingen hebben kervel geproefd en dat vonden ze niet lekker. Liam heet Kervel van z'n achternaam'. Nu lacht iedereen mee. Als de kinderen met de natuurouders van het terrein af wandelen, zwaaien ze nog even naar de watermolen. Dag Veronica!